

Het collectief geheugen

De evolutie van het collectief onbewuste

Colofon

ISBN: 978 90 8954 930 3

1e druk 2017

© 2017 Wilma ter Mull

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Voor zover mogelijk is geprobeerd de rechthebbenden van de in dit boek geplaatste afbeeldingen te achterhalen. Mocht iemand desondanks menen rechten te kunnen doen gelden op een van de afbeeldingen, dan kan deze zich in verbinding stellen met de uitgever.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Het collectief geheugen

De evolutie van het collectief onbewuste

Deel 2

Wilma ter Mull

*Zij die zich het verleden niet kunnen herinneren,
zijn gedoemd het te herhalen.
George Santayana*

Inhoud

Inleiding	9
De generaties	26
Democratie	169
Het collectief geheugen en zijn geschiedenis met zijn vervormingen	189
De collectieve verbinding tussen Nederland en Rusland	211
Getransformeerde conflicten en karma	249
Dementie, de onderbelichte kant van de zorg	315
Epiloog	338
Literatuuropgave	342
Register	345

Inleiding

De geschiedenis van de mens vormt het fundament van zijn ontwikkeling en de voeding voor zijn toekomst. De toekomst borduurt voort op wat kan worden verbeterd, bekeken vanuit het verleden, maar herhaalt ook de zaken die gruwelijk zijn misgegaan in het verleden. Voor de verbetering hebben wij een actief bewustzijn ontwikkeld en kunnen daardoor soms zelfs met een wat hypocriete blik naar het verleden kijken. Het gevoel van ‘we hebben het toch maar mooi gefikst’ is ons niet vreemd. Dit treedt nogal eens op door de loop van de generaties van een familie. Een opvallend fenomeen is, dat we heden ten dage de uitdrukking ‘met de kennis van nu’ regelmatig horen. Dit is een hoopgevende ontwikkeling omdat dit aangeeft dat we met z’n allen meer over het verleden hebben nagedacht en ervan willen leren. De opdracht voor de moderne tijd is dat we belangrijke gebeurtenissen die ons allen treffen, anders leren te duiden. Elke gebeurtenis krijgt een vervolg of je nu wilt of niet. Het oude spreekwoord ‘wat je zaait dat zul je oogsten’ drukt dit kernachtig uit. In mijn visie heeft elke positieve maar ook dramatische gebeurtenis een oorzakelijk verband in het verleden. In dit boek wil ik de lezer meenemen in mijn zoektocht naar het duiden van die boodschap. Deze verbanden zijn niet eenvoudig weg te zetten in de termen van goed en kwaad maar dienen te worden bekeken vanuit de evolutie van het onbewuste.

Dat er veel geschiedenisvervalsing heeft plaatsgehad, is een logisch gevolg, niet zozeer van bewust frauderen maar vooral omdat het onbewuste door de tijd heen een evolutionaire groei doormaakt die ertoe leidt dat we zaken steeds vanuit een ander standpunt benaderen. Te vergelijken met een

beeldhouwer die uit een stuk marmer een figuur bevrijdt en er een kunststuk van maakt. Er kunnen vele kunststukken besloten liggen in een ruw stuk marmer. Het is de kunstenaar die bepaalt welke figuur wordt bevrijd. Wij kunnen allemaal levenskunstenaars worden!

We leven in een moeilijke, ingewikkelde maar ook interessante tijd waarin ongelijkheid, verdeling van rijkdom tegenover armoede, nog nooit zo groot is geweest. Begin januari 2015 bracht Oxfam Novib een rapport uit waarin staat dat de rijkste 1 procent van de wereldbevolking in 2016 meer bezit dan de andere 99 procent bij elkaar. Hierbij ging Oxfam Novib ervan uit, dat er niets werd gedaan om de groeiende ongelijkheid te stoppen. De wereldberoemde econoom Thomas Piketty komt met ideeën hoe je dit zou kunnen oplossen en dit is een hoopvolle ontwikkeling!

Ook zinloos geweld, het leed van ebola-slachtoffers, bootvluchtelingen die op de vlucht zijn voor hongersnood, ontbering en geweld in hun land, zijn zaken die ons actueel bezighouden. Doordat in de laatste eeuw de wereld onze achtertuin is geworden, klopt het leed op onze achterdeur, zonder dat we hier een adequaat antwoord op kunnen geven. Hierdoor wordt de vraag naar zingeving ten opzichte van veel leed groter en omdat dit alles binnenkomt maar niet kan worden verwerkt, wordt ons onbewuste overbelast door negatieve ervaringen. Dientengevolge ontstaat er bij mensen die hiervoor gevoelig zijn agressie met alle nare gevolgen van dien.

In vroegere tijden wist de kerk in onze Europese cultuur nog de boodschap door te geven dat dit alles Gods wil zou zijn. In latere tijden werd dit: Gods wegen zijn ondoorgroendelijk. Kortom, we zijn steeds bewuster en mondiger geworden ten

opzichte van het lijden. Op zichzelf is dit geen verkeerde zaak, maar de willekeur van het gebeuren maakt ons angstig en bang in een tijd dat bijna alles kan worden verklaard. Het vraagt van ons een heel andere kijk op wat er om ons heen gebeurt. In mijn driedelige serie *Het collectief geheugen* wil ik proberen om in deze onbestemde angstgevoelens voor het onverwachte een bepaalde ordening aan te brengen. Met andere woorden: alles wat gebeurt, heeft een verleden, een (soms verholde) oorzaak.

Zoals ik in deel 1 schrijf over het persoonlijk en collectief onbewuste en zijn werking, wil ik in dit boek de lezer meenemen in de Nederlandse geschiedenis om een duidelijker zingeving aan de geschiedenis toe te kennen met haar gevolgen in de toekomst. Het betreft vooral collectieve gebeurtenissen maar soms ook persoonlijke belevenissen van historische personages. Dit drukt zich uit in het collectief geheugen, waarin de herinneringen van de gemeenschappelijke geschiedenis van Nederland ligt opgeslagen en in het persoonlijk onbewuste van personen die een belangrijke rol hebben gespeeld in die geschiedenis en die weer gereïncarneerd zijn in dezelfde omgeving.

Wanneer je heden ten dage de krant openslaat en leest over het grote leed van de mensen die dringend behoefte hebben aan schoon water, of de mensen in Syrië die voor IS op de vlucht zijn, dan kun je daar vanuit de logica geen rechtvaardigheid in ontdekken. Volkeren die het toch al zo slecht hebben, worden door zo veel ellende getroffen. Eerlijkheid lijkt ver te zoeken.

Het merkwaardige is dat op primair niveau ieder mens op zoek is naar een vorm van waarheid, zekerheid en voorspelbaarheid. Ons onderwijsstelsel is een goed

voorbeeld van hoe je iets dat in de volwassenwereld juist is, overdrachtelijk gaat maken aan opgroeiende kinderen. Stel je eens voor dat er een leerkracht voor de klas gaat staan die bij alles wat hij onderwijst zegt dat hij het niet zeker weet en steeds zijn kennis en visie in twijfel trekt. Toch is dat wat er gebeurt als we ellende willen verklaren, we zeggen namelijk dat we meestal niet weten hoe het zo gekomen is. Deze leraar zou al snel zijn geloofwaardigheid verliezen en moeten vertrekken. Toch luisteren we zonder dat we er weet van hebben elke dag naar ‘leraren’ in de vorm van politici die het allemaal niet weten, alleen zeggen ze het u en mij niet dat ze het niet weten. Dit moet toch onbewust depressief maken? Het is daarom de hoogste tijd om ieder afzonderlijk het heft in eigen hand te nemen en op zoek te gaan naar eigen zingeving; een zingeving die vrij is van dogma en betutteling. Recentelijk was ik op een uitvaartdienst van een Brabantse, katholieke overledene. De voorgangster van de dienst verwoordde de biografie van de overledene mooi. Zij zei dat de mens door God een puzzel krijgt voorgelegd zonder het voorbeeld erbij, en dat het aan ons is de puzzel al dan niet te leggen. Het vierkant hebben we al met zijn gladde stukjes aan de zijkant, daarvan weten we zeker dat ze zo moeten liggen. Dit beeld past goed bij onze kennis over persoonlijk en collectief onbewuste. Het collectief onbewuste zijn de stukjes aan de rand die we herkennen in de familie, volksgroeperingen waarmee wij in ons leven verbonden zijn. De inhoud van de puzzel moeten we zelf zien te vinden, zonder het felbegeerde voorbeeld dat, hoe tegenstrijdig, wel aanwezig maar niet zichtbaar is.

Door je eigen vorige levens te herkennen in het leven van nu, kun je je eigen voorbeeld creëren; dit zal automatisch leiden naar de randen van de puzzel, de collectieve groeperingen

waaraan de ziel verwant is, zonder dat hij/zij hier een tastbaar bewijs voor heeft vanuit het heden.

Door ruim twintig jaar onderzoek is mij gebleken dat in de laatste twee eeuwen de tijd zich heeft versneld en dat thema's zich razendsnel herhalen om zodoende een oplossing af te dwingen. Sinds de ontdekking van Pluto in 1930 - inmiddels gedevalueerd tot dwergplaneet - bepaalt Pluto hoe de blikrichting van de tijd is zoals ik in dit boek zal aantonen. Vanaf het moment dat een planeet wordt ontdekt door de mens, wordt de archetypische werking ervan pas zichtbaar en werkzaam; daarvóór werkt de energie geheel onbewust en kan niet worden benoemd. Zo hebben we sinds 1930 pas het echte vermogen om heel kritisch naar dingen te kunnen kijken zodat we vast ingesleten patronen kunnen doorbreken. Doen we dit niet, dan gebeurt dit veelal door een noodlottige gebeurtenis.

Op dit moment staat Pluto tot het jaar 2025 in het teken steenbok, deze tijd zal in het teken staan van soberheid en het herontdekken van het persoonlijk onbewuste. Primair zullen we in deze tijd vooral tegen onze eigen weerstanden aanlopen; dit kan enorme agressie veroorzaken omdat onmachtige gevoelens primair de overhand zullen hebben. Deze uit zich onder meer in drama's zoals met de MH17 en de aanslagen in Parijs op Charlie Hebdo en de Bataclan en de recente aanslagen in Berlijn. Maar ook in het gewone sociale leven kom je dit element tegen.

Om een kernachtig polariserend karmisch voorbeeld te geven ten opzichte van de lijdende mensheid nog het volgende: de mensen die nu de moed hebben om onvoorwaardelijke steun te geven aan de vluchtelingen die op dit moment [2016] naar ons toekomen, verbinden zich onbewust met de collectieve

voorgeschiedenis van ons verleden, die heeft gemaakt dat we nu in relatieve welstand leven. Denk hierbij aan onze VOC-mentaliteit die Balkenende destijds zo prees. De geschiedenis die voor ons Nederlanders voor een groot deel wordt bepaald door kolonialisme en zelfverrijking in het verleden, ten koste van andere volkeren. Vanuit dit gedrag uit het verleden ontstaat nieuwe verantwoordelijkheid die in de toekomst vorm moet krijgen in een tolerantere houding ten opzichte van zogenaamde ‘gelukszoekers’. Immers, wij waren zelf in het verre verleden ook zogenaamde ‘gelukszoekers’.

Strikt gezien bestaat er geen goed of kwaad wat de kerk ons ruim twee millennia heeft doen geloven. Wat het kwaad is, is het ontbreken van bewustzijn. De vele vluchtelingen die nu Europa binnenkomen, zijn in mijn visie dan ook zielen die in een vorig leven in Europa karma hebben opgebouwd dat ze vandaag de dag, nu de grens tussen de twee bewustzijnslagen dunner is geworden, onbewust naar onze oorden drijft om daar hun persoonlijke karma verder uit te werken. Hoe harder we ze terugwijzen, hoe sterker de stroom zal worden. Elk land trekt bekeken vanuit zijn eigen unieke collectieve geschiedenis onbewust de vluchtelingen naar zich toe, die daar karmisch gezien het best bij passen. Zo zullen landen zonder koloniaal verleden relatief gezien minder aanzuigende kracht hebben dan met. Er is als het ware in hoogste instantie nog een oude schuld te vereffenen. Ik besef dat dit een vrij gemakkelijke en goedkope uitspraak lijkt, waar beleidsmakers die de problemen moeten oplossen niet veel mee kunnen. De bedoeling van mijn driedelige serie over het collectief geheugen is de lezer uit te nodigen om anders naar de dingen te kijken die hen overkomen. Elke belangrijke gebeurtenis heeft een voorgeschiedenis en is een vervolg op een verborgen geschiedenis. De opdracht voor

de moderne mens is om hier oog en bovenal begrip voor te krijgen. Dit doen we door niet alles automatisch in goed en kwaad in te delen maar meer in oorzaak en gevolg. Door een genuanceerdere kijk op het verleden te krijgen, kunnen problemen eerder constructief worden opgelost.

Als kind had ik de hinderlijke gewoonte om altijd de waarheid te willen vertellen. Een ware plaag voor mijn zussen en broer maar ook voor mijn ouders. Ik herinner me nog een keer dat ik als vijfjarig kind met mijn moeder naar de kruidenier in de straat boodschappen ging doen en mijn moeder een rookworst kocht bij de winkelier. Supermarkten zoals we ze nu kennen, waren er toen nog bijna niet. Toen mijn moeder om de rookworst vroeg, kwam ik als kind in de volle dorpswinkel met de vraag: “Mam, waarom koop je nu de rookworst hier, deze vond je toch minder lekker dan die van de Gruyter?” Het lijkt nu wellicht in een tijd van mondigheid niet zo’n spectaculaire uitspraak, eind jaren vijftig, begin jaren zestig van de vorige eeuw, toen verzuiling en burgerlijkheid onze samenleving beheersten, was deze uitspraak compromitterend. De winkel *De Gruyter* zat in de dichtstbijzijnde stad van ons dorp en je had als dorpeling op z’n minst de plicht om de plaatselijke middenstand te steunen; deed je dit niet, dan werd je met de nek aangekeken. We kunnen in deze tijd ons daar nog amper een voorstelling bij maken.

Dit voorval is maar een klein voorbeeld hoe mijn eerlijkheid verstorend werkte in ons gezin, mijn zussen en broer werden er vaak wanhopig van, al dat eerlijke gedoe van mij. Het had in die tijd veel van de schijn van een zogenaamde klikspaan.

1 In de jaren vijftig en zestig een van de grootste supermarktketens van Nederland.

Als kind werd ik daar heel erg verdrietig van, omdat het beslist niet de bedoeling was om iemand te schaden. Ik wilde niemand verraden maar voelde me steeds een verwonderde toeschouwer die zaken wilde doorgronden en wilde delen met de ander. Nu ruim vijftig jaar later begrijp ik dat mijn handicap van toen de voorbode was van het nieuwe waarnemen dat in de toekomst een grotere plaats moet gaan krijgen.

Ook begrijp ik nu dat deze neiging om de waarheid te spreken een concreet gevolg - restant - is van de op een na laatste incarnatie als Sophie Scholl² die haar pamfletten met het protest tegen het nationaalsocialisme van boven uit de lichtkoepel van de universiteit in München naar beneden gooide, om de mensen wakker te schudden. Deze onbezonnen, op zichzelf op waarheid gerichte daad kostte maar liefst vijf mensen het leven en velen kwamen door de ontdekking van de groepering *Die Weisse Rose* in grote moeilijkheden. Ongewild werden deze mensen in een proces getrokken waarvan ze de consequenties niet hadden kunnen overzien. Heden ten dage wordt Sophie Scholl in Duitsland geëerd als een heldin. Ook dit is een vertekend beeld dat men er collectief gezien van heeft gemaakt; dit alles ligt stevig in het collectief geheugen van vooral de Duitser opgeslagen en valt moeilijk te nuanceren. Dat dit collectief zo is uitvergroot, heeft vooral te maken met een enorm schuldgevoel dat in de Duitse volksziel ligt opgeslagen. Collectief onbewust hebben zij een archetype nodig dat wél goed is geweest. Het is de verdienste van Sönke Zankel³ dat hij een andere kant van dit verhaal heeft

2 Zie hiervoor mijn boek: *Leven in verbinding met Sophie* (2012).

3 *Die Weisse Rose war nur der Anfang - Geschichte eines Widerstandskreises*, proefschrift Sönke Zankel.

laten zien. Hij promoveerde met zijn proefschrift op het onderwerp *Die Weisse Rose* maar kreeg niet de objectieve plaats die hem toekwam toen hij kanttekeningen plaatste bij de heroïsche daden van de groep *Die Weisse Rose*. Dit gegeven heeft mij bewust gemaakt van het feit dat de geschiedenis heel vaak vertekend kan worden opgeslagen in het collectief onbewuste van een land of groep. In dit boek zal ik hiervan nog voorbeelden geven. Daar ik in mijn persoonlijke situatie onbewust betrokken ben bij dit onderwerp, maar niet in het land leef, heb ik meer het vermogen om de andere kant van het verhaal te zien. Dit is een vermogen dat ik vooral daaraan dank, dat ik afstand heb kunnen nemen van het milieu waarin zich dit afspeelde.

Een probleem in deze tijd is, zoals ik al eerder schreef, dat zielen vrij snel weer reïncarneren in dezelfde collectieve groepering, dezelfde familie of gemeenschap. Dit maakt het extra ingewikkeld om tot een objectief beeld te komen. Zo zijn vele slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog vrij snel gereïncarneerd in Europa. Dit manifesteerde zich onder meer in de zogenaamde babyboom.

De tendens na 1933⁴ is dat we als samenleving in een soort versnelling van de tijd terecht zijn gekomen. Uiterlijk is dit waar te nemen in de explosie van uitvindingen en innovaties van geheel nieuwe technieken zoals onder meer de computer. Deze bepalen het hedendaagse cultuurbeeld. Ga voor jezelf maar eens twintig jaar terug in de tijd. De computer was toen in opkomst maar internet met zijn communicatiemogelijkheden stond nog in de

4 Rudolf Steiner, grondlegger van de antroposofie, noemt dit jaar als een bijzonder jaar waarin er een ompoling in de wereldether is opgetreden: GA 118 S25. Dit gegeven komt overeen met wat ik steeds in mijn boeken aanduid met 'het nieuwe bewustzijn'.

kinderschoenen. Dit wat betreft de uiterlijke versnelling van de tijd. De psychologische consequentie van deze versnelling van tijd, met name het weer snel reïncarneren, is dat mensen die sterven met onopgeloste problemen in hun directe omgeving er vaak in de tweede of derde generatie van een familie of groep weer aanwezig zijn.

Een herkenbaar fenomeen in dezen is, dat je de tegenwoordige kinderen heel anders met hun ouders ziet omgaan dan zo'n kleine dertig jaar geleden. Als je goed om je heen kijkt in winkels en op straat maar ook op scholen, dan zie je dat de kinderen hun ouders vaak de baas zijn en hen nadrukkelijk vertellen wat ze willen. Zij bepalen nogal eens wat er gebeurt, terwijl de ouder er machteloos bij staat. Aan de andere kant neemt de kinderverwaarlozing ook toe en heeft menig kind een vreselijk leven omdat ouders in een zogenaamde vechtscheiding terecht zijn gekomen. Kortom, het kind van nu is niet meer het kind van veertig jaar geleden. Niet dat er toen niet gescheiden werd, maar het kind werd minder als inzet gebruikt. Aangezien nu het collectief onbewuste van een familie of groepering vaak geheel vermengd is geraakt met het persoonlijk onbewuste (karma), ontstaan er grote spanningen die voorheen minder of niet voorkwamen in families. Wanneer we hier oog voor krijgen, valt er veel winst te behalen. Het voordeel van deze vermenging van persoonlijk en collectief onbewuste processen is dat het bewustzijn sneller kan groeien omdat de signalen indringender en controleerbaarder zijn.

Daar ik vooral een waarnemer ben, wil ik een voorbeeld met u delen dat uit de dierenwereld komt, dit om het collectief geheugen een duidelijker objectiever gezicht te geven. Ook de wetenschapper Rupert Sheldrake met zijn onderzoek

naar morfogenetische velden heeft talloze experimenten op dit gebied gedaan. Met zijn experimenten geeft hij een verklaring waardoor één enkele energie niet wordt beperkt tot één fysieke cel maar zich zonder zichtbare uiterlijke communicatie verplaatst in de ruimte.

De twee vormen van bewustzijn, het gelaagde weten van een gebeurtenis in de toekomst, wordt onderzocht in de kwantummechanica en drukt zich uit in de parallelle werelden.⁵ Dat hierover steeds meer wordt nagedacht, komt ook tot uitdrukking in de taal. Heden ten dage horen we deze vaak terug in de veel gebezigde uitdrukking ‘met de kennis van nu’.

In 1993, voordat ik mijn praktijk was begonnen, werd ik sterk geïnspireerd door Rupert Sheldrake met zijn morfogenetische velden omdat ik soortgelijke processen in horoscopen zag voltrekken. Dit alles werd nog ondersteund door wat ik had geleerd in de opleiding als psychiatrisch verpleegkundige; ik zag processen zich voltrekken die voor het gewone bewustzijn vreemd en psychotisch lijken, maar die bij nader onderzoek te herleiden zijn naar problematiek die haar oorsprong heeft in het (verre) verleden.

In het tv-programma *Een schitterend ongeluk* van de VPRO (1993) vertelde Sheldrake hoe een beweging van de vleugels van een vlinder op een ander continent van de wereld een orkaan kan veroorzaken. Op een of andere manier

5 Het concept van het multiversum of ‘veel universa’ is voorgesteld in de jaren vijftig van de 20e eeuw door de natuurkundige Hugh Everett om bepaalde problemen in de kwantumfysica op te lossen. In het kort komt het erop neer dat bij elke observatie van een gebeurtenis in de kwantumwereld (waar meer uitkomsten mogelijk zijn) elke uitkomst wordt verwerkelijkt in een nieuw parallel universum of tijdlijn voor elke mogelijkheid. Dit zou een ontzaglijk groot aantal verschillende universa opleveren. [Bron:Wikipedia]

was toen meteen mijn aandacht gewekt. Later ontdekte ik dat de sjamanen in het verleden allang gebruik hebben gemaakt van deze morfogenetische velden zonder dat de moderne wetenschap hiervan weet had. De sjamanen communiceerden met elkaar in de geest en wisten zodoende belangrijke boodschappen door te geven over de hele aarde. De visie van Rupert Sheldrake is omstreden bij sommige wetenschappers omdat zijn onderzoek niet falsificeerbaar⁶ is. Een dier heeft strikt gezien geen onbewuste, maar put wel uit het collectief geheugen van zijn soort dat in zijn DNA is vastgelegd. Dit wordt instinct genoemd, maar zelfs daar is evolutionaire groei mogelijk zoals wetenschappers de laatste decennia hebben kunnen vaststellen. Toch is het instinct verwant met het collectief geheugen dat voor de betreffende soort geldt. Een en ander is moeilijk goed en duidelijk te scheiden. Door onderzoek van biologen is de laatste decennia komen vast te staan dat vrijwel alle dieren

6 Een theorie heet falsificeerbaar als het mogelijk is een experiment uit te voeren, waarvoor geldt dat voorafgaand aan het uitvoeren van het experiment exact aan te geven valt, bij welke uitkomst van het experiment er aanleiding zou bestaan om de geldigheid van de theorie te verwerpen. De zwaartekrachttheorie voldoet hieraan: als een onderzoeker een experiment uitvoert door een baksteen los te laten en die valt omhoog, in plaats van omlaag zoals de theorie voorspelt, of hij blijft zweven, is diens voorstelling van zwaartekracht kennelijk onjuist. Het idee is voor het eerst beschreven door Karl Popper [1904-1994]. Het idee van 'falsificeerbaarheid' is door Karl Popper als een kernpunt van wetenschappelijke theorievorming (falsificationisme) aangewezen en blijft nog steeds heel belangrijk, hoewel latere filosofen (Thomas Kuhn, Imre Lakatos en Paul Feyerabend) weer andere accenten legden. Een belangrijk gevolg van Poppers opvatting is dat een theorie nooit kan pretenderen de uiteindelijke, zekere waarheid te zijn: het blijft immers altijd mogelijk dat in de toekomst een nieuw experiment de theorie weerlegt. [Bron: Wikipedia]